

Tornen dues peces de l'arqueta de Banyoles 25 anys després que les robés Erick el Belga

Van arribar a Girona a mitjan mes de maig, després que l'advocat Carles Mascort, que actua amb poders del Bisbat de Girona, arribés a un acord amb la col·leccionista holandesa Johanna Maria Josée Dinjens, que té en el seu poder 17 de les 28 figures de l'arqueta.

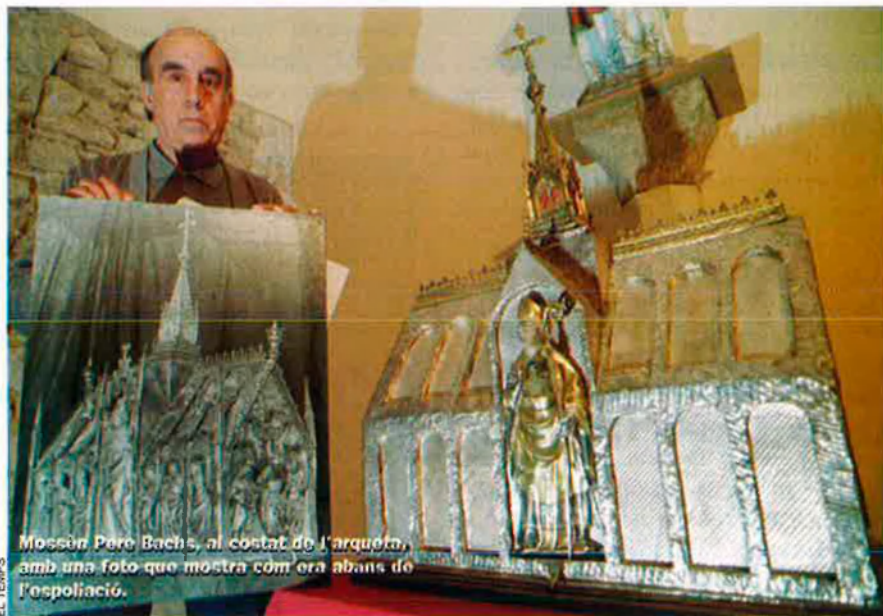
Carles Mascort ha expressat a EL TEMPS el seu optimisme respecte al procés de negociacions que, per a ell, podria desembocar les properes setmanes en el tancament d'un acord que garanteixi el retorn de la resta de les peces. Bellament decorada, l'arqueta de sant Martirià del monestir de sant Esteve de Banyoles és una de les escasses joies de l'orfebreria gòtica catalana que han sobreviscut des del segle XV a tota mena de vicissituds per arribar als nostres dies conservada perfectament, fins que René Alphonse van der Berghe, conegut amb el sobrenom d'Erick el Belga, se'n va entestar.

L'arqueta és datada l'any 1413 i s'atribueix a l'orfebre gironí Francesc Arnau. Es tracta d'una caixa de fusta de xiprer recoberta amb planxa de plata, decorada amb motius religiosos en relleu, i pensada per contenir les relíquies de sant Martirià, patró de Banyoles. És considerada una mostra de l'alt nivell assolit pels artesans argenters catalans de l'època.

La banda d'Erick el Belga no es va emportar tota l'arqueta, sinó que, fent exhibició d'un treball professional impecable, va desmuntar acuradament les 28 peces de plata repujada que la decoraven, i així, separades, les va vendre i dispersar.

Durant el quart de segle transcorregut des del robatori, el monestir de sant Esteve ha hagut d'exhibir el reliquiari des-carnat, sense les peces que el decoraven, a excepció del pinacle i dues figures laterals, que van ser recuperades a França i Bèlgica l'any 1982. La recuperació

El monestir de Sant Esteve de Banyoles ha hagut d'esperar un quart de segle per recuperar dues de les 28 figures de plata en relleu de l'arqueta gòtica de sant Martirià, espoliada la nit del 12 de gener del 1980 per la banda d'Erick el Belga, aleshores convertida en el principal flagell del patrimoni religiós de l'estat espanyol.

Mossèn Pere Bachs, al costat de l'arqueta, amb una foto que mostra com era abans de l'espoliació.

d'una part del tresor dos anys després de l'espoliació va sembrar d'esperances els responsables del patrimoni cultural, però les investigacions van caure de nou en un punt mort i no hi va haver cap novetat fins a 15 anys després.

Efectivament, l'any 1997 la investigadora de la Universitat de Barcelona Francesca Espanyol es va adonar mitjançant un catàleg de la casa de subhastes Sotheby's que es posaven a la venda dues de les figures fabricades en un taller del gremi d'orfebres de la Girona medieval. Aquestes dues peces encara

no s'han pogut retornar a Girona perquè, arran d'una operació policial en la qual va intervenir el Ministeri de Cultura espanyol, se'n va poder evitar la subhasta i van quedar embargades i en poder del Govern britànic, que les té dipositades a Londres.

Però la identificació a través del catàleg de Sotheby's va permetre iniciar una investigació que ha conduït, després d'anys, fins a Holanda, on resideix la col·leccionista Johanna Maria Josée Dinjens, propietària actual de disset de les peces de l'arqueta. Sembla que Din-

L'arqueta de Banyoles és una de les joies de l'orfebreria gòtica catalana

jens ja havia intentat recollir els beneficis posant-ne dues a subhasta a la prestigiosa casa Sotheby's, que, com que no va poder dur a terme l'operació per la intervenció policial, va evitar també que es conegués el valor—molt elevat segons alguns experts— que el mercat internacional hauria donat a les antiguitats.

Tot i tractar-se d'un patrimoni que havia estat sostret, les lleis amparen la col·leccionista holandesa, que s'escuda en el fet que ella va adquirir de manera legal en una galeria d'art i d'antiguitats alemanya les peces destinades a vetllar les relíquies del sant patró de Banyoles, sense tenir consciència de la seva procedència il·lícita.

Tant és així que la senyora Dinjens va interposar un recurs el 20 de juny del 2002 contra la decisió d'un jutge holandès que va decretar el retorn de les peces a Banyoles. No hi va haver res a fer per la via judicial (Dinjens guanyà l'apel·lació), tot i que d'alguna manera s'afegia pressió diplomàtica amb l'objectiu d'aconseguir la restitució d'un patrimoni gòtic que mai no hauria d'haver desaparegut del monestir de sant Esteve.

El març del 2003, el secretari d'Estat de Cultura espanyol, Luis Alberto Cuenca, va anunciar que Dinjens estava disposada a negociar el retorn de les peces, però totes les negociacions tornarien a caure en un pou, ja que el Govern espanyol no estava disposat a assumir les pretensions econòmiques de la col·leccionista, que demanava 400.000 euros per cedir la resta de les peces.

Més tard, Dinjens va confessar, per mitjà d'una carta en exclusiva al *Diari de Girona*, que en dues ocasions el Govern espanyol havia rebutjat la seva oferta de venda per 400.000 euros, un preu molt inferior al que haurien assolit en el mercat de les antiguitats, i també advertia que havia perdut la confiança en els interlocutors oficials de l'estat espanyol, per la qual cosa a partir de llavors només admetria negociar amb un representant del Bisbat de Girona.

Sense que transcendís a l'opinió pública, l'advocat Carles Mascort va realitzar, durant els primers mesos d'aquest any, diversos viatges fins a la petita localitat holandesa on resideix Dinjens. Així va iniciar un procés negociador que no exclou un acord econòmic i que, de moment, ha desembocat en el retorn de dues de les apreciades figures.

Segons Carles Mascort, la col·leccionista holandesa ha volgut demostrar amb una primera cessió de dues de les peces la seva bona voluntat negociadora, i ha anunciat que si les converses continuen pel camí que ella considera positiu, els propers mesos es duran a terme nous lliuraments, fins a desprendre's de la totalitat de les peces.

Cal recordar que si aquest extrem es fa realitat, la qual cosa sembla del tot factible, l'arqueta de Banyoles haurà recuperat la majoria de les figuretes originals que la decoraven, tot i que encara quedaran pendents les dues peces embargades pel Govern britànic i, el que és pitjor, entre cinc i sis peces a les quals se'ls ha perdut completament la pista des de l'any 1980.

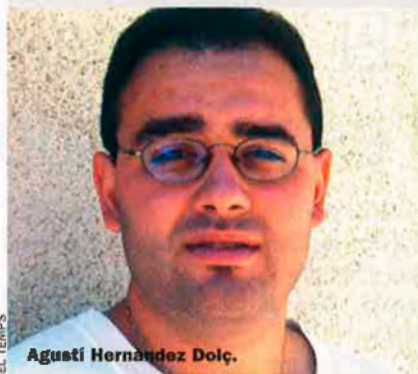
Durant el procés negociador, trencat en diverses ocasions, la col·leccionista holandesa es va mostrar molesta pel fet que alguns mitjans de comunicació l'hagin presentada com una persona excèntrica que trafica amb peces robades. Dinjens sempre ha respost amb el trecament de negociacions o amb el silenci als intents de recuperació de les figures sense acord econòmic.

Erick el Belga, que en l'època que perpetrava els robatoris es vantava que contribuïa d'una manera positiva a la protecció de les peces que robava perquè amb les seves accions posava de manifest la desprotecció del patrimoni religiós, va ser finalment condemnat. Actualment resideix a una localitat andalusa, on es dedica a pintar i a comercialitzar els seus quadres per Internet.

El famós lladre sempre s'ha mostrat disposat a col·laborar en les investigacions policials—sempre que el delicte hagués prescrit— dels robatoris en els quals havia participat. Tanmateix, en el cas de l'arqueta de sant Martí de Banyoles mai no s'ha sabut que les seves indicacions hagin contribuït a posar els investigadors sobre cap pista.

Daniel Bonaventura

Breus

Agustí Hernández Dolç.

El Pròixita, desè premi d'Agustí Hernández Dolç

En nom dels llavis sense veu, del poeta d'Alboraia (Horta) Agustí Hernández Dolç, ha estat l'obra guardonada amb el XXVII premi Pròixita, que anualment convoca l'Ajuntament d'Almenara (Plana Baixa). Dels 56 treballs presentats, el jurat s'ha decidit pels quinze poemes d'Hernández Dolç, que tenen la mar, la fugacitat del temps i l'eterna condició derrotada de l'ésser humà com a eixos conductors: "Un dia boiregós, l'altre en calma, o un altre en estat de marejol", diu l'autor, que, amb aquest premi, n'acumula deu. Amb 28 anys, aquest periodista ja té publicats un parell de llibres, *Poesies de hui* i *Dues llunes somnades*. Alguns dels seus poemes fins i tot han estat musicats. Hernández Dolç referma, amb aquest nou reconeixement, allò que alguns crítics ja han fet veure: és un dels valors més segurs de la poesia feta al País Valencià.

Doble DVD de 'The Young Ones', en català i basc

The Young Ones, la clàssica comèdia produïda als vuitanta per la BBC, ha estat editada en DVD en català, castellà, basc i anglès, per mà de Cameo. Consta d'un paquet de dos DVD amb la sèrie completa. Inclou les dues temporades i com a continguts addicionals s'hi inclouen el primer capítol de la sèrie *Bottom*, protagonitzada per dos actors de *The Young Ones*, i dos reportatges, *Creant The Young Ones* i *The Young Ones i els 80*, a més d'una descripció dels personatges i les fitxes tècnica i artística.